

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3342/2018
30.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији су пуномоћници Јовица Пауковић и Слободан Голубовић, адвокати из ..., против тужене Политка АД из Београда, чији је пуномоћник Јасна Николић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о изјављеним ревизијама тужиле против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 15/2015 од 12.05.2017. године, у седници одржаној 30.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване ревизије тужиле, изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 15/2015 од 12.05.2017. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду ревизијских трошкова.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 7/2010 од 30.03.2015. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тражено да тужена тужилји на име једнократног износа – награде за идејну концепцију стварања женског часописа „ББ“ исплати износ од 5.000 евра у динарској противвредности по курсу Народне банке Србије на дан исплате, са каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке почев од 13.03.2015. године, до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде материјалне штете ради повреде имовинског права због искоришћавања дела тужиле и идејне концепције за 57 бројева часописа „ББ“, за период од фебруара 1989. године до новембра 1993. године (од броја 19 закључно са бројем 75), исплати тужилји износ од 17.996.495,10 динара, са законском затезном каматом на наведени износ почев од 13.03.2015. године, до коначне исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је повучена противтужба тужене којом је тражила да се утврди да је тужена аутор идејне концепције листа „ББ“ од новембарског броја од 01.11.1993. године и свих каснијих бројева, а не тужилја, те да тужилја-противтужена нема право на наканду штете у висини коришћења идејне концепције за ове бројеве листа. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 3.092.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 15/2015 од 12.05.2017. године, ставом првим изреке укинута је пресуда првостепеног суда у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да тужили на име накнаде материјалне штете због повреде ауторског права исплати износ од 1.713.283,95 динара са законском затезном каматом почев од 30.03.2015. године, до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле за износ од 16.283.211,20 динара, преко досуђеног износа од 1.713.283,95 динара, до траженог износа од 17.996.495,10 динара, са законском затезном каматом на тај износ почев од 30.03.2015. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбачена је жалба тужене изјављена против става првог изреке првостепене пресуде, као недозвољена. Ставом петим изреке, потврђено је решење садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, а жалба тужене у том делу одбијена као неоснована. Ставом шестим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртом изреке пресуде, тако што се обавезује тужена да тужили на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 945.750,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезана је тужилца да туженој на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати износ од 114.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизије због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизијама тужиле Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 399. у вези члана 394. став 4. тачка 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 25/2002), па је нашао да су ревизије тужиле неосноване.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. Закона о парничном поступку, која се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП, а на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до неправилне примене одредаба овог закона, због чега нема ни битне повреде из члана 361. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је 15.06.1983. године, засновла радни однос у НИШРО „ВВ“. Одлуком Радничког савета ове организације као оснивача листа од 06.05.1986. године, а по предлогу који је дала тужилца одобрена је идејна концепција женског листа „ББ“, а тужилца именована за главног и одговорног уредника тог листа. Дана 09.12.1987. године тужилца је уписана за ауторско дело код Југословенске ауторске агенције – Ауторска агенција за Србију, а за ауторско дело концепција женског листа „ББ“. У новембру 1986. године је издат први број овог листа и првих 17 бројева изашли су у издању НИШРО „ВВ“, који је затим упао у финансијске тешкоће и 1989. године над истим је отворен стечај и тужили је 15.03.1989. године у овој радној организацији престао радни однос. Тужена од 01.02.1989. године, преузима „ВВ“ и у њеном издању наставља да се објављује и часопис „ББ“ од 19. броја, који је у целини припремила тужилца. Тужена штампа, издаје и дистрибуира наведени часопис све до 29.03.1993. године, али се у њему не наводи име тужиле иако је издат по истој идејној концепцији по којој су рађени и претходни бројеви. Након тога, колегијум листа одлучује да престане да користи

дотадашњу идејну концепцију листа „ББ“, закључно са 75. бројем, односно од 01.11.1993. године. Дакле, тужена је преузела ауторски идејни концепт тужиле за магазин часописа „ББ“ и годинама га користила издајући га у штампаном облику од број 19 закључно са бројем 75, односно укупно 57 бројева, који су рађени по идејној концепцији тужиле. Правноснажном међупресудом од 24.11.1992. године, донете у овом поступку утврђено је да је тужила аутор идејне концепције листа „ББ“ и да има право на накнаду штете због коришћења њене идејне концепције тог листа од стране тужене. Како је тужена приликом преузимања часописа „ВВ“ наставила да издаје и часопис „ББ“ од 19. броја по истој идејној концепцији по којој су рађени и претходни бројеви, наставила је са штампањем, издавањем и дистрибуцијом наведеног часописа све до 29.03.1993. године и на тај начин користила ауторско дело тужиле као медијски бренд, а да тужила није дала сагласност нити одобрење за коришћење часописа „ББ“ туженој, то је првостепени суд закључио да према одредби члана 26. Закона о ауторском праву тужили припада право на накнаду материјалне штете, због искоришћавања дела тужиле, односно њене идејне концепције за 57 бројева часописа „ББ“ за период од фебруара 1989. године до новембра 1993. године, те је обавезао тужену да тужили исплати на име накнаде штете износ од 17.996.495,10 динара, а висину је утврдио из налаза комисије вештака засноване на мишљењу и ставу Удружења новинара Србије.

Другостепени суд је након одржане расправе закључио да тужила јесте аутор идејне концепције листа „ББ“ и да има право на накнаду штете, због коришћења њене идејне концепције тог листа од стране тужене, као и да је правилно комисија вештака закључила да висину накнаде треба одредити према мишљењу НУНС-а и да је налаз у том делу објективан и стручан, јер и по оцени другостепеног суда у ситуацији када не постоји ни један акт који регулише накнаду за аутора идејне концепције часописа, најмеродавније јесте мишљење струковног удружења новинара, јер је ауторско дело управо из области новинарства, али налази да је комисија у свом налазу погрешно одступила од мишљења НУНС-а када је уместо одређене накнаде у висини од 2% од нето прихода, ову накнаду одредила у односу на бруто приход (укупан штампани тираж и без одбитка трошкова производње). Другостепени суд није прихватио налаз комисије у делу који се односи на висину штете, јер у саставу ове комисије није био вештак економско финансијске струке који је једини стручан за давање налаза и мишљења на ту околност. Имајући у виду наведено, другостепени суд је допунио доказни поступак тако што је извео доказ вештачењем путем вештака економске струке на околност утврђивања висине накнаде која припада тужили, а према претходно поменутих параметрима, те је након тога тужили досудио на име накнаде штете износ од 1.713.238,95 динара и то за период од новембра 1991. године, односно после истека пет година од стварања дела, применом одредбе члана 21. став 1. и члана 26. Закона о ауторском праву, док је преко досуђеног износа одбио тужбени захтев тужиле.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, Врховни касациони суд је нашао да је другостепени суд правилно одбио тужбени захтев тужиле преко досуђеног износа материјалне штете од 1.713.238,95 динара, а према варијанти где је обрачуната накнада штете од 2% од нето тиража без одбитка трошкова, а за период од новембра 1991. године.

Наиме, одредбом члана 21. став 1. Закона о ауторском праву („Службени лист СФРЈ“, број 19/78 са изменама и допунама), прописано је да код ауторског дела створеног у радном односу, предузеће и друго правно лице или послодавац имају искључиво право да у оквиру своје редовне делатности, за време од пет година, искоришћавају ауторска дела која је у извршењу своје радне обавезе створио радник у том предузећу или другом правном лицу, без тражења дозволе од радника аутора тог дела. Ставом 2. прописано је да право радника – аутора на посебну накнаду, у складу са општим актима предузећа или другог правног лица, сразмерно доприносу који је коришћење његовог дела имало на повећање дохотка, односно добити или на вршење делатности и извршавање задатка тог правног лица. Истим чланом је прописано да радник – аутор задржава на то дело остала ауторска права.

Одредбом члана 26. Закона о ауторском праву, прописано је да ауторско право садржи имовинско-правни односно материјално-правна овлашћења и лична правна овлашћења, а одредбом члана 27. истог закона, да ауторска имовинска права сачињавају права аутора на искоришћавање дела, да ауторско дело може друго лице искоришћавати само по дозволи аутора, ако тим законом није друкчије одређено, за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада, ако тим законом или уговором није друкчије одређено.

Супротно наводима ревизије, а имајући у виду одредбу члана 21 Закона о ауторском праву, није од утицаја да ли је тужила била у радном односу и код тужене. Наиме, наведено ауторско дело тужила је створила и заштитила док је била у радном односу код претходника тужене, а наведена норма је јасна да у периоду од пет година послодавац, али и друго правно лице имају право да искоришћавају ауторско дело створено у радном односу, без тражења одобрења аутора и без плаћања накнаде аутору, па је правилно нижестепени суд тужили досудио накнаду по протеклу тог рока, односно од новембра 1991. године, с обзиром да је први број часописа издат у новембру 1986. године.

Остали наводи ревизије тужиле односе се на непотпуно утврђено чињенично стање што не може бити ревизијски разлог према одредби члана 398. став 2. ЗПП.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 405. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Бисерка Живановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић